

HALLGATÓI VÉLEMÉNYEK A MUNKAERŐPIACRÓL – PÁLYAKEZDŐ DIPLOMÁSOK A MUNKAERŐPIACON

**A Szegedi Tudományegyetem
diplomás pályakövető kutatásainak
néhány eredménye munkaadók
számára**

Hallgatói és intézményi szolgáltatásfejlesztés
a Szegedi Tudományegyetemen
TÁMOP-4.1.1-08/1-2009-0015

Bevezető	3
Az egyetemről	3
A kutatások	4
A hallgatók munkapiaci felkészültsége, nyelvtudása, elvárásai	5
Nyelvtudás, külföldi tanulás és munkavállalás	5
Szakmai jártasság	7
Munkapiacjal kapcsolatos várakozások és elvárások	7
A végzettek munkarő-piaci helyzete	11
Nyelvtudás, külföldi ösztöndíjakban való részvétel, munkatapasztalat az egyetemi évek alatt	11
Az elhelyezkedést segítő egyetemi szolgáltatások kihasználása	12
Vélemény az egyetem felkészítő szerepéről	13
Elhelyezkedés a végzés után	14
A végzettek jelenlegi munkarő-piaci helyzete	18
Elhelyezkedés a régióban	23
A pályakezdők véleménye a szegedi tudományegyetemről	26

IMPRESSZUM**Kiadja:**

Szegedi Tudományegyetem 6720 Szeged Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu

Felelős kiadó:

Dr. Görög Márta projektvezető

Nyomda:

Generál Nyomda Kft., 2011. Szeged
Készült 1.000 példányban, ingyenes terjesztéssel

Szerkesztette:

Dr. Kürtösi Zsófia és Pozsár Tímea

Írták:

Dr. Kürtösi Zsófia, Dr. Hetesi Erszébet,
Dr. Prónay Szabolcs és Lombfalvi Katalin

BEVEZETŐ

Egyetemünk egyik fontos célja, hogy gyakorlatorientált képzéseket, alkalmazható tudást nyújtson a fiataloknak, és végzettjeink jól hasznosítható diplomával, művelt és tájékozott értelmiségiként lépjenek ki a munkaerőpiacra. Tanulmányunk elsősorban azon munkaadóknak készült, akik képet szeretnének kapni a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak munkapiaci felkészültségéről és elvárásairól, valamint az itt végzett pályakezdő diplomások munkapiaci helyzetéről 1-3 évvel a végzés után.

Hallgatóink munkapiaci felkészültségét mutathatja, hogy tanulmányaik mellett milyen szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek, de az is, hogy mennyien csatlakoznak be szakmai gyakorlati programokba. Ugyancsak fontos ismerv az idegen nyelvek ismerete, ami ma már sok hazai munkahelyen is alapvető követelmény. A hallgatók fizetési igényei, elképzelései az első munkahelyről jól mutatják a munkaadókkal szemben megfogalmazott elvárásokat.

Pályakezdő diplomásaink végzés utáni elhelyezkedésének bemutatása információkat nyújt az álláskeresés csatornáiról, a munkakeresési idő hosszáról, a régióban maradásról vagy éppen elvándorlásról, az elérhető fizetésekről, valamint a végzettek munkával, munkapiaci helyzettel való elégedettségéről.

Mindezek az információk talán hasznosak lesznek azon munkaadók számára, akik munkatársi csapatukat jól felkészült, szakmájuk iránt elkötelezett pályakezdő diplomásokkal szeretnék erősíteni.

AZ EGYETEMRŐL

A Szegedi Tudományegyetem 12 karán mintegy 30.000 hallgató – köztük 1500 külföldi diák – tanul. A képzési kínálat rendkívül sokszínű: a felsőfokú szakképzési szakoktól a diplomát adó alap- és mesterképzési szakokon át a szakirányú továbbképzésekig, valamint a doktori képzésig terjed. A szakkínálat 13 képzési területet fed le, így az agrár, a műszaki, az orvos- és egészség tudományi területeken éppúgy kínál az egyetem képzési programokat, mint a pedagógia, a bölcsészettudományi, a gazdasági, az informatikai, a jogi- igazgatási, a művészeti, a természettudományi vagy a társadalomtudományi területeken.

A Szegedi Tudományegyetemről évente hozzávetőlegesen 5-6000 végzett hallgató lép ki, a nappali tagozaton végzettek száma az elmúlt években 2500-4000 főt tett ki¹. A legtöbben a Bölcsészettudományi, a Természettudományi és Informatikai valamint a Pedagógusképző Karon végeznek, de az Állam- és Jogtudományi, valamint a Gazdaságtudományi Karról kilépő pályakezdők száma is meghaladja a 300-400 főt (ld. az 1. táblázatot).

¹ A Bologna-rendszer bevezetésével a kilépők száma emelkedett, hiszen sok területen a korábban 5 éves képzéseket ketté bontották, így a 3-3,5 éves alapképzés mellett most már az erre épülő 2 éves mesterképzésből is lépnek ki hallgatók.

Ezt a tanulmányt öt vizsgálat eredményeire alapoztuk. Mind az öt vizsgálatot 2010-2011-ben végeztük. Mivel a felmérések során folyamatosan fejlesztettük a lekérdezéshez használt kérdőíveket, voltak olyan témakörök, amelyek nem jelentek meg minden kutatásban, így bizonyos jellemzőket csak az egyik, vagy csak a másik vizsgálat adatai alapján ismertettünk.

A jelenlegi hallgatók munkapiaci felkészültségét két felmérés alapján mutatjuk be. Az egyik a 2010 tavaszán végzett felmérés, amelynek során minden – e-mailen elérhető – aktív hallgatót megkérdeztünk. Ez hozzávetőlegesen 24 ezer főt tett ki. Elektronikus kérdőívünkre 5589 fő válaszolt, ami 23%-os válaszadási arányt jelent. A másik adatfelvételre 2011 tavaszán került sor, ekkor is valamennyi hallgatóknak eljuttattuk a kérdőíveket. A válaszadók száma 4510 fő volt, ami a megkérdezettek 18%-át tette ki. A válaszadói mintát mindkét esetben súlyoztuk, így az tükrözi a Szegedi Tudományegyetemre jellemző kari, tagozati és nemi arányokat. Mivel tanulmányunkban a pályakezdő diplomások nyelvismeretét, munkapiacra való felkészültségét kívánjuk bemutatni, csak a nappali tagozatos hallgatók véleményét ismertetjük. Ez a 2010-es vizsgálatban 4153 főt, a 2011-es kutatásban pedig 3178 főt jelent?

A már végzett hallgatók munkapiaci helyzetét három felmérés eredményei alapján ismertetjük. Az egyik egy 2010 tavaszán lefolytatott, a 2007-ben és 2009-ben végzettekre fókuszáló vizsgálat volt, melynek során valamennyi végzettünket – több mint 10.000 főt – megkerestük. A válaszadási arány ebben az évben 18% volt, azaz 1861 fő töltötte ki elektronikus kérdőívünket. A másik kutatás 2011 tavaszán folyt. Ekkor telefonon kerestük a 2007-2008-2009-ben végzettek egy csoportját. Az elért volt hallgatók közül szinte mindenki –1203 fő – válaszolt kérdéseinkre. A harmadik felmérést 2011 tavaszán végeztük, ekkor a 2008-ban és 2010-ben végzeteket – mindegy 11.000 embert – kérdeztük meg online kérdőívvel. A válaszadók száma 1884 fő volt. A pályakezdő értelmiségiek munkapiacra töltött első néhány évére fókuszálva mindhárom kutatásból csak a nappali tagozaton végzettek véleményét mutatjuk be: ez 2010-ben 845 főt, a 2011-es telefonos kutatásban 666 főt, a 2011-es kutatásban pedig 1129 embert jelent.

I. táblázat: A nappali tagozaton végzettek száma 2009-ben és 2010-ben

	A nappali tagozaton diplomát szerzők száma 2009-ben	A nappali tagozaton diplomát szerzők száma 2010-ben
Állam és Jogtudományi Kar (ÁJTK)	445	409
Általános Orvostudományi Kar (ÁOK)	187	219
Bölcsészettudományi Kar (BTK)	925	941

- 2 Természetesen – mivel a vizsgálat önkitöltős kérdőívekre épült – nem minden hallgató válaszolt minden kérdésre, így egyes esetekben a válaszadók száma ennél alacsonyabb is lehet.

Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar (ETSZK)	166	186
Fogorvostudományi Kar (FOK)	27	
Gazdaságtudományi Kar (GTK)	153	309
Gyógyszerésztudományi Kar (GYTK)	87	73
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar (JGYPK)	818	824
Mérnöki Kar (MK)	113	86
Mezőgazdasági Kar (MGK)	16	20
Természettudományi és Informatikai Kar (TTIK)	677	739
zeneművészeti Kar (ZMK)	44	69
Összesen	3658	3875

Forrás: intézményi statisztika

A HALLGATÓK MUNKAPIACI FELKÉSZÜLTÉSÉGE, NYELVTUDÁSA, ELVÁRÁSAI

A hallgatók munkapiaci felkészültségét elsősorban szakmai tapasztalatuk, szakmai gyakornoki programokban való részvételükkel jellemezzük, de arra is rákérdeztünk, mennyien terveznek tanult szakmájukban maradni, esetleg pályát váltani. A nyelvtudást nem a nyelvvizsgával mértük, hiszen ez nem mindig jelent élő nyelvismeretet, hanem arra kérdeztünk rá, beszél-e és ha igen, milyen szinten az adott idegen nyelvet. Az elvárásoknál részint a jövedelmi elvárásokat, részint azt mutatjuk be, milyen munkahelyeken terveznek a hallgatók elhelyezkedni a diploma megszerzése után.

Nyelvtudás, külföldi tanulás és munkavállalás

Napjainkban az idegen nyelvek – különösen az angol, esetleg a német vagy a francia nyelv – ismerete már nem csak külföldi munkavégzés esetén nélkülözhetetlen, hanem a hazai munkahelyek egy részén is. Ehhez igazodóan a felsőoktatási törvényben is legalább egy középfokú „C” típusú nyelvvizsgához kötötték a diploma megszerzését. Hallgatóink egy része már eleve nyelvvizsgával érkezik intézményünkbe, de a többség felsőfokú tanulmányai alatt teljesíti ezt a feltételt.

2011-es felmérésünkben a válaszadókat arra kértük, minősítsék saját **nyelvtudásuk szintjét**. A 2. táblázatban a négy leggyakoribb nyelvet szerepeltettük. Látható, hogy **elsősorban az angolt használják a hallgatók**, ötödük kifejezetten jól beszél – akár munkanyelvként is használhatná – ezt a nyelvet, és alig vannak olyanok, akik egyáltalán értenek angolul. A német nyelv ismerete már jóval kevésbé elterjedt, a hallgatók harmada egyáltalán nem beszél, viszont a jól és nagyon jól beszélők együttes aránya itt is eléri a 20%-ot. A két további nyelv – a francia és az olasz – még kevésbé népszerű a hallgatók között.

2. táblázat: A nappali tagozatos hallgatók nyelvismeretének szintje, ahol 1= egyáltalán nem ismeri, 5= nagyon jól ismeri, %-ban

Milyen szintű nyelvtudása van? (zárójelben a válaszadók száma)	1	2	3	4	5	Összesen
angol nyelv (N=3157 fő)	2%	11%	30%	36%	21%	100%
német nyelv (N=2957 fő)	33%	27%	20%	13%	7%	100%
francia nyelv (N=2721 fő)	83%	10%	5%	2%	1%	100%
olasz nyelv (N=2717 fő)	83%	10%	4%	1%	1%	100%

Forrás: 2011-ben készített felmérés

A hallgatók közül viszonylag sokan beszélnek jó színvonalon angolul a Gazdaságtudományi Karon: csaknem háromnegyedük minősítette nyelvtudását jóra vagy kiválóra. Szintén magas az angolul tudók aránya az Orvoskaron, a Fogorvostudományi, az Állam- és Jogtudományi, valamint a Bölcsészettudományi Karon tanulók közt (utóbbi esetben ezt a nyelvszakok is indokolhatják): itt a hallgatók kétharmada beszéli az angolt jó színvonalon. De a Gyógyszerésztudományi és a Természettudományi és Informatikai Kar hallgatóinak is több mint fele ismeri jól ezt a nyelvet.

A nyelvismeretet segíti a külföldi tanulás vagy munkavállalás. 2010-es kutatásunk szerint a hallgatók 28%-a tervezett külföldi tanulmányokat. Ők főként a ZMK, a BTK, az ÁOK, a GTK és az ÁJTK hallgatói. A terveket nyilvánvalóan befolyásolja, hogy a hallgatók hol tartanak képzési programjukba – itt a válaszadók harmada utolsó éves hallgató volt –, hiszen végzősként már nem elsősorban külföldi tanulmányokban, hanem inkább kinti munkavállalásban gondolkodnak. A válaszadók több mint fele gondolta úgy, hogy megpróbálkozik a külföldi munkavállalással. Elsősorban az orvosok és a fogorvosok mennének külföldre: 60-80%-uk próbálna szerencsét más országokban. Néhány kar hallgatóinak többsége viszont itthon szeretne boldogulni, ilyen pl. a Mérnök Kar, a JGYPK valamint a külföldön nehezebben használható ismeretekkel felvértezett ÁJTK-s hallgatók. A tervek ugyanakkor sok esetben nem válnak valóra.

A 2011-es kutatásban a válaszadók közül mindössze 6% jelezte, hogy **tanult hosszabb vagy rövidebb ideig külföldön**: főként a BTK, az ÁJTK, az ÁOK és a GTK hallgatóira jellemző a kiutazás. Akik kijutnak, többségében legalább egy szemeszternyi időt (általában 4-6 hónapot) töltenek el külföldi tanulmányokkal, a rövidebb utak ritkábbak.

A hallgatók egy része nem vagy nem csak tanulni, hanem munkatapasztalatot szerezni is külföldre jár. 2011-ben végzett felmérésünk szerint a végzetek 8%-a dolgozott már a hazájától távol. A GTK és BTK hallgatóira ez még inkább jellemző, itt 13% jelezte a külföldi munkavállalást.

A külföldi munkavégzés és a tanulmányok sok esetben együtt járnak: a kint tanulók 30%-a dolgozott már külföldön, míg azok, akik nem végeztek kint tanulmányokat, csak 7%-ban vállaltak ott munkát.

Szakmai jártasság

2010-ben végzett kutatásunk szerint – ahol a válaszadók csaknem harmada végzős volt – a **hallgatók 40%-a** már végzett olyan munkát, ami kapcsolódik tanult szakmájához. Zömük (30%) ugyanakkor csak alkalmi jelleggel dolgozott, míg 10% jelezte, hogy folyamatosan olyan területen dolgozik, ami szorosan kapcsolódik tanulmányaihoz.

A 2011-es kutatásban más kérdésekkel mértük a hallgatók kapcsolódását a munkaerőpiachoz: nem kizárólag a szakmai munkára, hanem általában a munkavégzésre kérdeztünk rá. Emellett nem arról érdeklődtünk, hogy valaha dolgozott-e tanulmányai alatt, hanem arról, hogy a megkérdezés időpontjában végzett-e munkát. A nappali tagozatos hallgatók valamivel több, mint negyede (27%) jelezte, hogy dolgozott tanulmányai mellett. Ez a munka általában diák munkát, esetleg gyakornoki munkát jelent, néhányan pedig rövidebb időtartamú megbízásos munkákat vállalnak. A munkát vállaló hallgatók ötöde ugyanakkor határozatlan időre szóló, állandó jellegű munkát végez. A végzett munka a hallgatók nagy részénél – gyakorlatilag 50%-uknál – valamilyen módon kapcsolódik a tanult szakmához, a többiek ugyanakkor nem szakmájuknak megfelelő feladatokat látnak el.

Munkapiaccal kapcsolatos várakozások és elvárások

A 2010-es kutatásban számtalan témáról érdeklődtünk, ami a hallgatók jövőbeli munkavállalásához kapcsolódik, így a pályaelhagyásról, a tervezett munkahelyekről és a fizetési elvárásokról is.

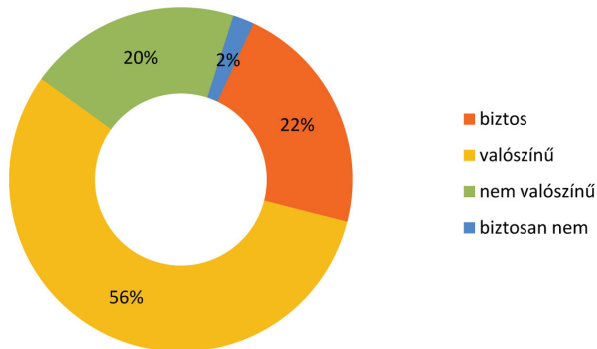
A hallgatók 78%-a kifejezetten azon a területen szeretne elhelyezkedni, amit jelenleg is tanul. Az egészségügyi pályára készülők – így az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek – valamint a művészek a legelkötelezettebbek szakmájuk iránt, de a tanult szakterületnek megfelelő pályán képzeli el életét a természettudósnak, jogásznak, ápolónak vagy közgazdásznak készülő hallgatók nagy része is. A válaszadók további csaknem ötöde jelezte, hogy a tanult szakmájához közeli szakterületen vállalna munkát, **mindössze 5% gondolta úgy, hogy pályát változtat.**

A válaszadók csaknem 80%-a bizik abban, hogy szakmájának megfelelő állásban tud majd elhelyezkedni, de csak a válaszadók ötöde (22%) volt ebben teljesen biztos. A többiek úgy gondolják, valószínűleg nem fognak végzettségüknek megfelelő munkát találni, de csak 2% a nagyon pesszimista. Elsősorban a bölcsész és az agrár terület az, ahol a hallgatók szerint nagyobb nehézségekkel kell szembenézniük, ha szakmájukban akarnak elhelyezkedni.

I. ábra: A szakmának megfelelő elhelyezkedés valószínűsége a nappali tagozatos hallgatók szerint (megoszlás)

Mennyire valószínű, hogy szakterületének megfelelő munkakörben tud majd elhelyezkedni? (N=4028)

Forrás: 2010-ben készített felmérés

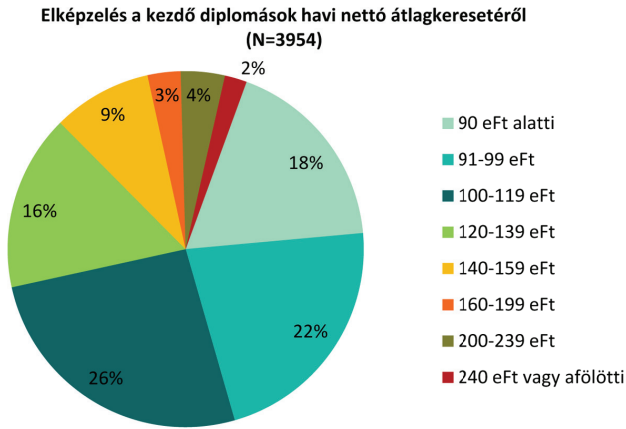
A diploma után zömük (56%) teljes munkaidős állásban szeretne elhelyezkedni, további 28% ugyanakkor úgy gondolja, teljes állása mellett még egyéb munkákat is vállalni fog. Kevesen tervezik, hogy alkalmi, megbízásos munkákból tartják fenn magukat, ugyanakkor **több mint tizedük saját vállalkozást szeretne indítani.** A vállalkozói lét különösen a leendő fogorvosok, a mezőgazdászok, a mérnökök, a gyógyszerészek és a közgazdászok körében népszerű.

A válaszadók több mint harmada – az egyetem képzési portfóliójának megfelelően – a közsférában szeretne elhelyezkedni. A nonprofit szektor keveseket vonz (5%). **A többiek a magánszektorban szeretnék megtalálni a boldogulást:** 13% pl. multinacionális cégeknél vállalna állást, 15% pedig nagyvállalatoknál. A kis- és középvállalkozásokat 14%-uk jelölte. A közsféra elsősorban az orvosok számára vonzó, de a Zeneművészeti Kar végzetteinek csaknem 70%-a is ide készül. A többi karon a végzetek kevesebb, mint fele tervezi, hogy az állami szférában helyezkedik majd el.

A hallgatók 40% úgy gondolja, hogy a saját szakmájában egy kezdő diplomás nettó átlagkeresete nem éri el a 100.000 Ft-ot. További negyedük szerint pályakezdőként 100-120.000 Ft között lehet majd keresni. A 140.000 Ft feletti nettó havi átlagkeresetre mindössze 18% számít (2. ábra). A válaszadók szerint egy pályakezdő értelmiségi havi nettó fizetése átlagosan 112.000 Ft. Hogy ezek az elképzelések mennyire reálisak, azt a következő fejezetben mutatjuk be.

2. ábra: A válaszadók elképzelései a pályakezdő diplomások nettó átlagkeresetéről

Forrás: 2010-ben készített felmérés

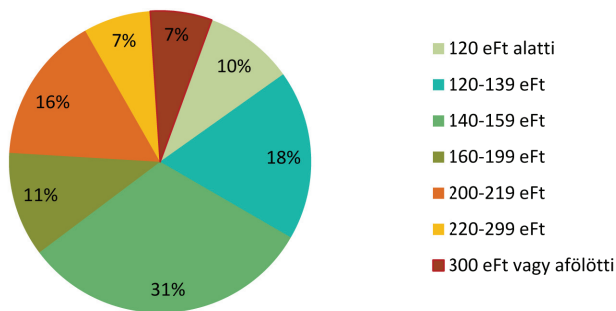
A hallgatók elképzelései attól is függenek, hogy milyen területen terveznek majd állást vállalni. A közszférában elhelyezkedni tervezők szerint egy pályakezdő értelmiségi 100.000 Ft-ot visz haza havonta. Azok, akik a forprofit szférában szeretnének dolgozni, magasabbra teszik a kezdő fizetést: átlagosan 121.000 Ft-ot gondolnak reálisnak. A végzősök fizetési elképzelései némiképp mások – általában reálisabbak – mint azon társaiké, akiket még nem foglalkoztat a munkapiacra való kilépés. A végzősök szerint egy pályakezdő értelmiségi 110.000 Ft-ot keres, míg az alacsonyabb évfolyamon tanulók ezt 113.000 Ft-ra teszik.

Ezek a várakozások nyilvánvalóan eltérnek attól az összeztől, amely – a válaszadók szerint – **megfelelő életszínvonalat biztosítana a számukra**. A hallgatók csaknem harmada 140-160.000 Ft közötti nettó összeggel lenne elégedett, csaknem ötödük ugyanakkor beérné 120-139.000 Ft-tal, 30%-uknak azonban havi nettó 200.000 Ft-nál többre lenne szüksége ahhoz, hogy az általa elképzelt életszínvonalon élhessen. A válaszadók átlagosan 176.000 Ft-os nettó átlagkeresetet gondolnak megfelelőnek.

3. ábra: A megfelelő életszínvonalat biztosító havi nettó átlagkereset a nappali tagozatos hallgatók szerint

Mekkora az a havi nettó átlagkereset, ami megfelelő életszínvonalat biztosítana? (N=3980)

Forrás: 2010-ben készített felmérés

Ezek az összegek karonként és szakmaterületenként is nagyon eltérőek lehetnek. Az egyes karok hallgatóinak elképzeléseit mutatja be a 3. táblázat. A legnagyobb különbségeket az elvárt és a – hallgatói vélemények szerint – várható fizetések nagyságában az orvos és a fogorvos hallgatóknál találjuk, míg a legkisebbet (36.000 Ft-ot) a gyógyszerész hallgatóknál.

3. táblázat: Kezdő fizetés: várakozás és elvárás

	Az ön szakterületén mennyi egy kezdő diplomás nettó átlagkeresete? (eFt)	Mekkora a havi nettó átlagkereset, ami megfelelő életszínvonalat biztosítana az Ön számára? (eFt)	Az elképzelt és az elvárt átlagkereset közti különbség (eFt)
ÁJTK	113	177	64
ÁOK	94	211	117
BTK	99	157	58
ETSZK	95	156	61
FOK	128	265	137
GTK	126	172	46
GYTK	164	200	36
JGYPK	95	154	59
MK	112	161	49
MGK	98	153	55
TTIK	128	173	45
ZMK	86	183	97
Összesen	112	173	61

Forrás: 2010-ben készített felmérés

A VÉGZETTEK MUNKAERŐ-PIACI HELYZETE

Eddig a jelenleg a Szegedi Tudományegyetemen tanuló nappali tagozatos hallgatók véleményét mutattuk be. **A továbbiakban a már végzett hallgatókra fókuszálunk.** Bemutatjuk az álláskeresés folyamatát – ehhez kapcsolódóan azokat az ismereteket, amelyek segíthetik elhelyezkedésüket. Kitérünk a sikeres szakmai karriert támogató egyetemi szolgáltatásokra, majd végzettjeink jelenlegi munkapiaci helyzetét ismertetjük.

Nyelvtudás, külföldi ösztöndíjakban való részvétel, munkatapasztalat az egyetemi évek alatt

A 2007-2008-2009-ben végzett hallgatóink 90%-a jelezte, hogy kisebb-nagyobb mértékben beszél angolul, bár az angolt munkanyelvként használni csak harmaduk lenne képes. Az angol mellett a német nyelv a leginkább elterjedt, ezt végzettjeinknek több mint a fele beszéli, de magas szintű nyelvtudásról már csak 12%-uk nyilatkozott. Franciául 12%-uk ért, munkavégzésre 3% érzi magát képesnek, olaszul és spanyolul pedig már csak 7-5%-uk beszél³.

Azok, akik beszélnek idegen nyelvet, nem mindig tudják kihasználni azt munkájukban. Az angolul tudóknak negyede, a németül beszélőknek csak 15%-a használja gyakran munkája során a megszerzett nyelvismeretet (4. táblázat). Franciául eleve kevesen beszélnek, de még azoknak is, akik ismerik a nyelvet, mindössze 12%-a használja azt gyakran, és ugyanez mondható el az olasz nyelvtudásról is. A végzettek jó része tehát nem tudja, vagy nem akarja kihasználni az ezekben rejlő lehetőséget.

4. táblázat: A nyelvtudás szintje és hasznosítása karonként

	Képes lenne munkát végezni angol nyelvi környezetben (%)	Képes lenne munkát végezni német nyelvi környezetben (%)	Nagyon sokat használja angol nyelvtudását munkájában (azok %-ában, akik beszélik)	Nagyon sokat használja német nyelvtudását munkájában (azok %-ában, akik beszélik)
ÁOK	45	13	29	21
ÁJTK	34	17	14	13
BTK	44	20	35	26
ETSZK	5	6	4	7
FOK	33	17	20	0
GTK	49	15	50	17
GYTK	22	11	13	0
JGYPK	27	9	20	8
MGK	25	0	0	0

3 2011-ben készített telefonos kutatás a 2007-2008-2009-ben végzettek körében.

MK	21	4	8	20
TTIK	35	7	39	9
ZMK	18	8	10	20
Összesen	33	12	26	15

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

A nappali tagozaton végzettek 13%-a jelezte, hogy felsőfokú tanulmányai alatt tanult külföldön: ahogy azt a jelenlegi hallgatóknál is tapasztalhattuk, a legtöbben közülük – több mint felük – 4-6 hónapot töltött el kint⁴. A végzettek egy része, csaknem tizede, nem tanulni, hanem dolgozni ment tanulmányai végzése közben külföldre.

A 2008/2010-ben végzettek **csaknem negyede kötelező szakmai gyakorlaton kellett, hogy részt vegyen tanulmányai alatt**. A felsőfokú tanulmányok előtt ugyanakkor a többség (90%) nem rendelkezett olyan munkatapasztalattal, ami aztán későbbi szakmájához kapcsolódott. Mindössze tizedük jelezte, hogy már korábban azon a területen szerzett gyakorlatot, amit később tanulni kívánt. Ez nem jelenti azt, hogy a tizenévesek egyáltalán nem kapcsolódnak a munka világához. A végzettjeink csaknem fele már a felsőfokú tanulmányok megkezdése előtt dolgozott, igaz, nem későbbi szakmájához kapcsolódó területen. Az egyetemi évek alatt jó részük a tanulás mellett kereső tevékenységet is folytatott: 47% jelezte, hogy szakmai munkát, vagy azt is végzett tanulmányai alatt, míg 56% dolgozott tanulmányaihoz nem kapcsolódó területeken.

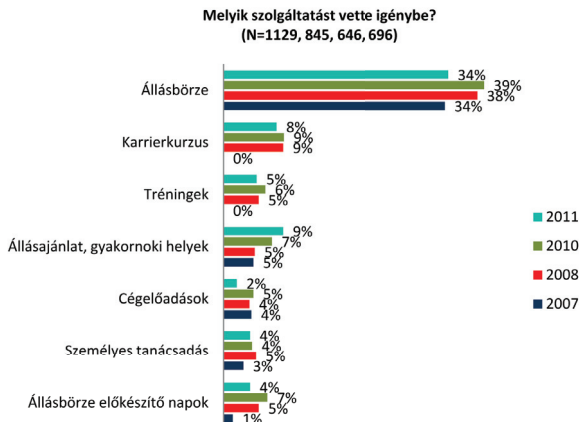
Az elhelyezkedést segítő egyetemi szolgáltatások kihasználása

A Szegedi Tudományegyetem számos módon igyekszik a hallgatók elhelyezkedését támogatni és munkaerő-piaci helyzetét javítani. E cél érdekében az **SZTE Karrier Irodája** több szolgáltatást is nyújt a hallgatóknak, ilyen pl. az állásbörze, ami minden évben két alkalommal: tavasszal és ősszel is megrendezésre kerül. Az állásajánlatok közvetítése azonban nem korlátozódik erre a két alkalomra, hanem egész évben folyamatosan zajlik, csakhogy, mint a gyakornoki helyek gyűjtése és kiajánlása a hallgatóknak. Ezek mellett a Karrier Iroda szervezésében valósul meg a karrier-fejlesztő kurzus is, amelyen félévente kb. 300 hallgató vesz részt, és ahol az álláskereséssel, önéletrajz-írással, kiválasztási eljárásokkal kapcsolatos ismeretek mellett munkajogi problémákkal is megismerkedhetnek a hallgatók. Mindezek mellett lehetőség van különböző tréningeken való részvételre, illetve személyes tanácsadásra is.

A Karrier Iroda szolgáltatásainak valamelyikét a nappali tagozatos végzetteknek általában 36-46%-a szokta igénybe venni, a 2008-2010-ben végzetteknek pl. 40%-a jelezte ezt. Az egyes szolgáltatások közül általában **az állásbörze és a karrier kurzus a legnépszerűbb** (4. ábra).

4 2011-ben készített online felmérés a 2008/2010-ben végzettek körében.

4. ábra: A Karrier Iroda szolgáltatásainak igénybevétele az elmúlt években

Forrás: a 2011-ben és 2010-ben készített online felmérés valamint a 2008-ban és 2007-ben készített papír alapú kérdőíves felmérés. 2008-ban a 2006/2007-ben végzettenket, 2007-ben pedig a 2004/2005-ben végzettenket kérdeztük

Az állásbörzén a nappali tagozaton végzettenek általában valamivel több mint harmada szokott részt venni (34-39%), a karrier kurzus esetén – ami minden hallgatónak felkínált lehetőség – 8-9% az igénybevevők aránya. Az állásajánlatok, gyakornoki helyek közvetítése különösen azóta vált népszerűvé, amióta az alapképzések egy részébe beépült a kötelező fél éves szakmai gyakorlat, így a megfelelő gyakornoki helyek megtalálásához is mind többen veszik igénybe a Karrier Iroda szolgáltatásait: a 2011-es felmérés szerint a végzettek 9%-a élt ezzel a lehetőséggel. A lehetőségeket leginkább a GTK-s és a TTK-s hallgatók használják, de a Mérnöki Karról, a BTK-ról, az ÁJTJK-ról és a GYTK-ról is a volt hallgatók 20-30%-a említette az igénybevételt.

Vélemény az egyetem felkészítő szerepéről

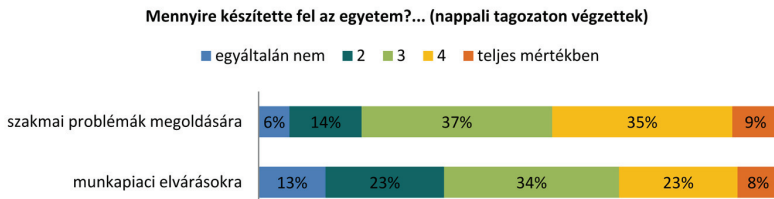
Kutatásaink során kitértünk arra is, hogy a **Szegei Tudományegyetem mennyiben tudta felkészíteni a hallgatókat a végzés utáni életre**, illetve az itt megszerzett kompetenciákat mennyire tudták hasznosítani végzésük után a friss diplomások. Mértük egyfelől a szakmai problémák megoldására való felkészültséget, másfelől azt vizsgáltuk, hogy mennyiben készítette fel a végzettenket az egyetem az elhelyezkedésre, a munkapiaci elvárásokra. Az egyes kérdésekre 5 fokozatú skálán lehetett választ adni, ahol a válaszok az „egyáltalán nem készítette fel” kategóriától a „teljes mértékben” kategóriáig terjedtek.

A megkérdezettek szerint a két témakör közül **az egyetem inkább a szaktudás átadásában jeleskedik**: a válaszadók 44%-a szerint az egyetem felkészítette őt a szakmai problémák megoldására (9%-uk szerint ez teljes mértékben megtörtént), míg ötödük gondolta úgy, hogy nem volt megfelelő ez a felkészítés (közülük 6% szerint egyáltalán nem

készítették fel őket szakmailag). A maradék több mint egyharmad közepes értéket jelölt. Az elégtelen felkészítés mögött számtalan ok húzódhat meg, melyeket nem vizsgáltunk. Ilyen lehet a pályaelhagyás esete, mikor a végzett nem tanult szakmájának megfelelő munkakörben, területen talál állást, így az egyetem által biztosított szakmai felkészítés nem hasznosul. Lehet ok az is, hogy a végzettek – szakmájukban ugyan –, de igen változatos területeken helyezkedtek el, így – bár az intézmény minden területéről igyekszik megmutatni egy-egy szeletet – ennek mélysége szükségképpen korlátozott lesz. Utalhat arra is, hogy egyes területeken még mindig szükséges lenne a gyakorlatorientáció erősítése. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a korábbi kutatásokhoz képest ezt a területet most jobbra értékelték a végzettek.

5. ábra: A végzettek véleménye az egyetem felkészítő szerepéről (N=666)

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

Az elhelyezkedésre és a munkaerő-piaci elvárásokra való felkészítés tekintetében megoszlik a válaszadók véleménye. 36%-uk szerint nem készítették fel őket megfelelően az elhelyezkedésre (ráadásul 13% érzi úgy, hogy egyáltalán nem volt felkészülve a munkapiaci elvárásokra a végzéskor). Ezzel szemben **a válaszadók 8%-a szerint teljes mértékben, csaknem negyede szerint pedig megfelelően felkészítették az elhelyezkedésre.** (A többi valamivel több mint egyharmad közepes értéket jelölt.). Karok szerint voltak különbségek a véleményekben. Alapvetően felkészültnek és informáltak érezték magukat a gyógyszerészek, a közgazdászok, a jogi területen végzettek, a mérnökök, az agrár területről kilépők, valamint az Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar végzettjei.

Elhelyezkedés a végzés után

A felsőoktatásból a munka világába való átmenet, az álláskeresés és elhelyezkedés folyamata ma már korántsem olyan sima és egyenes, amilyen akár egy évtizeddel korábban volt. A végzettek egy része a meg nem szerzett nyelvvizsga miatt nem kap diplomát, tanulmányait ugyanakkor befejezte és munkát szeretne vállalni. Mások diplomával a kezükben nem az elhelyezkedés, hanem a továbbtanulás mellett döntenek, különösen, mióta a hagyományos 5 éves képzések helyett a rövidebb alapképzések elvégzése után a mesterképzéseken szerezhető mélyebb ismeretek. Megint mások a családot alapítanak, de nagyon gyakori, hogy emellett tanulnak, vagy munkát is vállalnak.

Az utóbbi évek felmérései alapján azt mondhatjuk, hogy végzettjeink 20-22%-a jellemzően nem kíván kilépni a munkapiacra a végzés után, hanem vagy további tanulmányok mellett

dönt vagy családalapítás, esetleg egyéb okok miatt nem vállal fizetett munkát. A munkapiacra kilépők zöme el tud helyezkedni. Telefonos kutatásunk szerint a nappali tagozatos válaszadók **91%-ának sikerült** állandó munkát találnia a végzés óta. De azon nappali tagozaton végzettek közül is, akik még nem találtak állandó munkahelyet, a legtöbben valamilyen módon kötődtek a munkapiachoz: vállaltak alkalmi munkákat, dolgoztak külföldön vagy önkéntesként.

Akik el tudnak helyezkedni, azoknak a munkakeresés akár több hónapot is igénybe vehet, ugyanakkor néhányan már a végzés pillanatában is dolgoznak, pl. gyakornoki helyükről kapnak állásajánlatot. Az utóbbi években ezen hallgatók aránya 15-25% között ingadozott (5. táblázat). A hallgatók ötödének-harmadának 1 hónapon belül sikerül állást találnia, további 25-30%-uknak ehhez 1-3 hónapra van szüksége. **Azoknak tehát, akiknek sikerül elhelyezkedni, a nagy része – az eddigi kutatások szerint 70-75%-a – max. 3 hónap alatt talál állást.**

5. táblázat: A nappali tagozaton végzettek elhelyezkedéséhez szükséges idő

	Végzéskor már dolgozott	Kevesebb, mint 1 hónap	1-3 hónap	4-6 hónap	7-12 hónap	Több mint 1 év
2004/2005-ben végzettek (N=645) (2007-es kutatás*)	14%	27%	30%	12%	11%	5%
2006/2007-ben végzettek (N=583) (2008-as kutatás*)	25%	24%	24%	15%	9%	3%
2007/2009-ben végzettek (N=809) (2010-es kutatás)	23%	21%	30%	17%	7%	2%
2007/2008/2009-ben végzettek (N=603) (2011-es telefonos kutatás)	19%	21%	30%	16%	9%	6%
2008/2010-ben végzettek (N=749) (2011-es online kutatás)	17%	34%	24%	13%	10%	3%

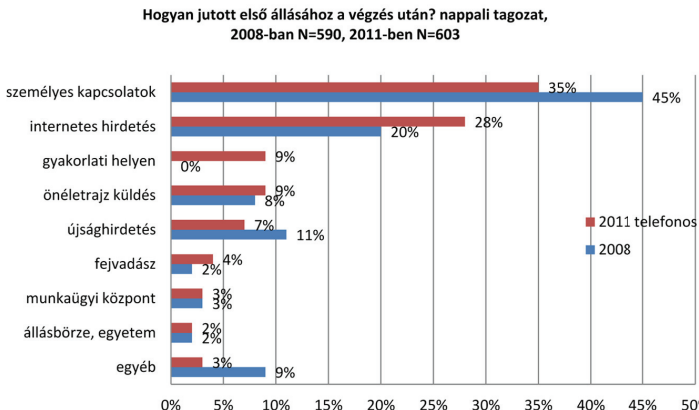
* e két korábbi kutatásban is a Szegei Tudományegyetemen végzettek munkaerő-piaci helyzetét vizsgáltuk

Néhány esetben az álláskeresés elhúzódhat és akár több mint egy évre is szükség lehet a megfelelő munkahely megtalálásához. A gazdasági válság hatása nem figyelhető meg az elhelyezkedési idő hosszabbodásán, ezt azonban befolyásolhatják a torzítások (kevesebb hónapot írnak be a válaszadók), de az is, hogy épp a bizonytalan gazdasági környezet miatt az első éppen megfelelőnek látszó állást fogadják el a végzettek és nem keresgélnek hosszasan, esetleg az igényeikből is lejjebb adnak.

A válaszadóktól több kutatásban is érdeklődtünk arról, **hogyan jutottak első állásukhoz**. Az 6. ábra egy 2008-ban készített kutatással együtt mutatja a 2011-es telefonos felmérésünk eredményeit. **Az állászerzés legsikeresebb módja személyes kapcsolatokon alapul.** A megkérdezettek több mint harmada (35%) így jutott munkához. Különösen a kisebb karok (FOK, MGK, ZMK) végzettjei számára volt domináns ez az elhelyezkedési út, de a GYTK a JGYPK és a BTK hallgatói is leginkább személyes kapcsolataik segítségével jártak sikerrel. **Az internet lassan kezdi utolérni a személyes kapcsolatokat, a válaszadók 28%-a online hirdetés illetve adatbázis útját tudott elhelyezkedni.** Különösen jelentős volt ez a forma az ÁJTK végzettjei körében, ahol közel felük használta ki eredményesen ezt a lehetőséget. Valószínűsíthető, hogy **a fiatal generáció egyre inkább az interneten keresi az elhelyezkedési lehetőségeket és egyre kevésbé szólítható meg a hagyományos papír alapú újsághirdetésekkel.** Az állást keresők 9%-a járt sikerrel úgy, hogy hirdetés nélkül küldött önéletrajzt cégekhez, szervezetekhez. További 9%-nak a gyakorlati hely nyújtott jelentős segítséget az elhelyezkedéshez. (2008-ban erre a lehetőségre még nem kérdeztünk rá külön.) A papír alapú újsághirdetést manapság már csak minden 13. megkérdezett használta munkahelyének megjelölésére. Ezek mellett a válaszadók néhány százaléka fejevadászok által, illetve munkaügyi központon, valamint egyetemi szervezeteken (ez részint az állásbörze, részint levelezőlisták, vagy dékáni hivatalban kirakott hirdetmény volt) keresztül talált munkát. Az egyéb kategóriában találjuk azokat, akik egyéb szervezeteken (pl. kamara vagy AIESEC) keresztül találtak állást, volt, akit a munkaadó maga keresett meg, néhányan egyéni vállalkozók lettek.

6. ábra: Álláshoz jutás módja a végzés után (nappali tagozaton végzettek)

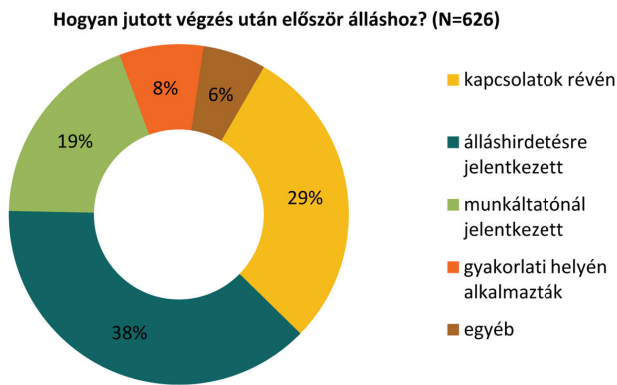
Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés és 2008-ban készített kérdőíves felmérés

2011-es *online* kutatásunkban változtattunk a lehetséges válaszokon, de az eredmények nem térnek el jelentősen a korábbiaktól (7. ábra). Ekkor nem választottuk ketté az online és papír alapú álláshirdetést, így az erre való jelentkezést a válaszadók 38%-a jelölte. A gyakorlati helyen keresztüli elhelyezkedés most is 8%-ot tett ki. A személyes kapcsolatok szerepe továbbra

is erős: a válaszadóknak most 29%-a vette igénybe ismeretségeit az elhelyezkedéshez. Ezek között mindössze 4% volt, aki tanári ajánlás útján jutott álláshoz. A korábbi években tapasztaltnál jóval nagyobb szerepe volt a 2008/2010-ben végzettek elhelyezkedésében annak, hogy jelentkeztek a munkáltatónál (pl. önéletrajzot küldtek a céghez anélkül, hogy tudomásuk lett volna konkrét állásajánlatról). Az egyetemi szervezeteken keresztüli elhelyezkedés továbbra is 1-2%-ot tesz ki.

7. ábra: Álláshoz jutás módja a végzés után a nappali tagozaton végzettek körében

Forrás: 2011-ben készített online felmérés

Informatív lehet, hogy a sikeresen elhelyezkedőknek **milyen kiválasztási eljárásokon** kellett keresztül esniük. A sikeresen elhelyezkedettek több mint háromnegyede (77%), átesett valamilyen kiválasztási eljáráson⁵. Ez persze azt is jelenti, hogy **csaknem negyedüknél (23%) nem volt ilyen jellegű megmérettetés**. Ez főleg a FOK, az MGK és a GYTK végzettjei körében volt jellemző: itt azok voltak többségben, akik nem vettek részt ilyen eljárásban. Ebben szerepe lehet annak, hogy az itt végzettek egy része családi vállalkozásokban vesz részt vagy saját vállalkozást indít. A skála másik végén az ÁOK, az ÁJTK és a GTK végzettjei találhatóak, akik közül 85-91% részt vett ezen a megmérettetésen. (A korábbi években is ez volt a jellemző.) A kiválasztási eljárások közül a válaszadók többit is megjelölhettek, hiszen elképzelhető, hogy valakinek az állásinterjú mellett még teszteken is bizonyítania kellett, esetleg egy gyakorlati feladatot is meg kellett oldania.

A felvételi eljárásban résztvevők szinte mindegyike (97%) állásinterjút vagy felvételi elbeszélgetést követően jutott munkához. Ez az interjú az esetek 81%-ban ugyan magyar nyelven zajlott, de 14%-ban magyar és idegen nyelven egyaránt, 4%-ban pedig kizárólag idegen nyelven. **A felvételi nyelve tehát a válaszadók közel ötöde számára már nem (csak) magyar volt,** az arányok azonban karonként eléggé eltérőek voltak: pl. a GTK-n végzetteknek közel fele idegen nyelven (is) felvételizett, a BTK esetén ez 35% volt.

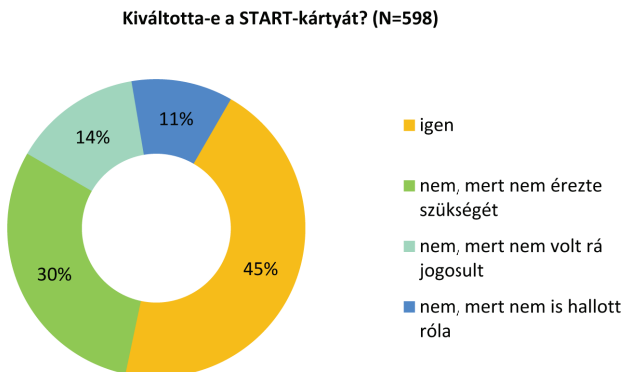
5 2011-ben végzett telefonos felmérés

Emellett a TTIK és az ÁJTK végzettségi találkozhattak ezzel a módszerrel, de jóval kisebb mértékben (17-18%). **A felvételi beszélgetés mellett jóval kisebb arányban jelentek meg egyéb kiválasztási formák:** a végzettek 15%-16%-a tesztek illetve gyakorlati feladatok megoldását követően nyert felvételt. Ezek mellett az értékelő központ – ez az egész napos, több feladtból álló komplex eljárás – illetve a fizikai alkalmassági vizsgálat nem volt annyira népszerű. A kiválasztási eljárásokra korábbi kutatásokban is rákérdeztünk, de némiképp más formában: akkor az állásinterjú említése 80-90% körüli volt, a (pszichológiai) tesztek 14-18%-os említése volt jellemző, míg a gyakorlati feladatok, próbamunka az esetek 20-28%-ban jelent meg.

A – többek között – pályakezdő fiatalok elhelyezkedésének elősegítésére létrehozott **Start-kártyát**⁶ a sikeresen elhelyezkedettek kevesebb, mint fele váltotta ki (45%). Arra is rákérdeztünk, mi volt az oka annak, hogy nem vették igénybe ezt a lehetőséget. Azoknak, akik nem váltották ki, a nagy része egyszerűen nem érezte ennek szükségét, voltak olyanok is, akik nem voltak rá jogosultak, néhányan pedig nem is hallottak róla. Korábbi kutatásainkban a START-kártya még nem volt ennyire népszerű, 2008-as felmérésünk szerint pl. a válaszadók 29%-a váltotta ki a kártyát. Azoknak, akik nem váltották ki, csaknem 40%-a nem érezte szükségét a kiváltásnak, valamivel kevesebb, mint a harmaduk nem hallott róla, és szintén ennyien voltak azok, akik nem voltak rá jogosultak.

8. ábra: Kiváltott-e az elhelyezkedést segítő START-kártyát?

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

A végzettek jelenlegi munkaerő-piaci helyzete

Azok közül, akik sikeresen helyezkednek el a végzés után, nem mindenki marad állásban. Elképzelhető, hogy munkahelye megszűnik, vagy elbocsátják, így a végzés után eltelt éveket egy vagy több állás nélkül töltött időszak szakítja meg. Előfordulhat az is, hogy a

6 START-kártyával rendelkező munkavállaló foglalkoztatása esetén a munkaadó járulékkezdményt kap.

fiatalok időközben mégis a gyermekvállalás mellett döntenek, így tehát a végzés utáni sikeres elhelyezkedés nem jelenti azt, hogy a végzettek a megkérdezés időpontjában is rendelkeznek munkahellyel. Ahhoz, hogy kellő körültekintéssel beszélhessünk a diplomások munkapiaci helyzetéről és ehhez kapcsolódóan pl. a diplomás munkanélküliségnek a Szegedi Tudományegyetem végzettjeit érintő fenyegetéséről, a következőkben bemutatjuk a válaszadók jelenlegi munkahelyeinek jellegét és sajátosságait, az elérhető jövedelmeket és a pályakezdő fiatalok elégedettségét munkaerő-piaci helyzetükkel.

A végzés után sikeresen elhelyezkedett volt hallgatónak a lekérdezés időpontjában 94%-a rendelkezett munkahellyel? Ha minden válaszadót figyelembe veszünk – azokat is, akik a végzés után még nem akartak, vagy nem tudtak elhelyezkedni – akkor azt mondhatjuk, hogy összességében a végzettek 85%-a állásban volt a megkérdezéskor. A munkahellyel épp nem rendelkezőknek hozzávetőlegesen a fele inaktív, azaz gyermekvállalás miatt van távol a munkapiactól, a másik fele pedig regisztrált munkanélküli. Ez utóbbi az összes nappali tagozaton végzett kb. 5%-át jelenti.

A jelenleg munkahellyel rendelkező válaszadóktól **a munka jellegéről** is érdeklődtünk⁸. Nagy részük (88%) teljes munkaidőben dolgozott, további 4%-uk pedig teljes állása mellett még egyéb munkákat is vállalt. Részmunkaidős állásban kb. 7%-ukat találtuk. Saját vállalkozást nem sok pályakezdő indított. Úgy tűnik, néhány évvel a felsőfokú tanulmányok befejezése után még kevesen vállalják az önfoglalkoztatást (mindössze 3%). Érdemes ezt összevetni a jelenlegi hallgatói elképzelésekkel, ahol – ahogy ezt korábban láttuk – tizedük gondolt vállalkozásindításra. Hogy ezekből később mennyi realizálódik, arra további kutatások adhatnak majd választ.

Az elhelyezkedők zöme határozatlan időre szóló szerződéssel dolgozik (60%), de több mint harmaduk határozott időre szóló szerződéssel talál munkát⁹. Néhányan megbízással munkákat végeznek.

A nappali tagozaton végzettek még karrierjük elején tartanak, ezért körükben viszonylag alacsony a **vezető beosztásban dolgozók** aránya, eddigi kutatásaink szerint ez valamivel meghaladja a 10%-ot. Többségük alsó- és középszintűként tevékenykedik, a felsővezetők aránya mindössze 1-2%.

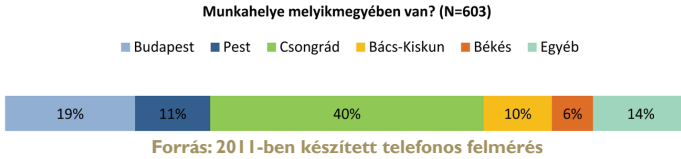
A végzettek 56%-a a régióban, közülük 40% Csongrád megyében helyezkedett el. Ezek mellett még Budapest és Pest megye kiemelkedő: 19%-uk a fővárosban, 11%-uk a főváros környékén talált munkát. Ez megfelel a korábbi kutatásokban mért arányoknak, ahol a régióbeli elhelyezkedés 50-55% körül mozgott, Budapest pedig a végzettek ötödét szívtá el. A megyében jellemzően a végzettek harmada maradt.

7 2011-ben készített telefonos felmérés.

8 2011-ben készített telefonos felmérés.

9 2011-ben készített online felmérés

9. ábra: A pályakezdő diplomások elhelyezkedése

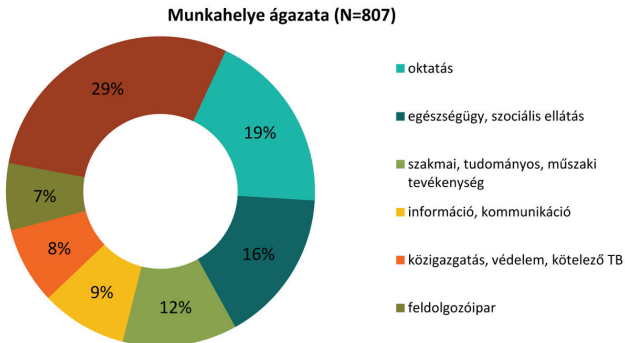

Különösen jelentős a régió munkaerő megtartó képessége a Mezőgazdasági Karon, a Mérnöki Karon, a JGYPK-n és az ETSZK-n végzettek esetében, itt a pályakezdők legalább kétharmada a régióban talál állást. Ezzel szemben kifejezetten erős a főváros elszívó ereje az ÁJTJ-n és a GTK-n végzettek körében, e karok esetében a végzettek több mint harmada Budapesten és környékén helyezkedett el.

A megkérdezettek közül hozzávetőlegesen ugyanannyian dolgoznak az állami-önkormányzati szférában, mint ahányan forprofit területen: a válaszadók 45-46%-a. A többi – a válaszadók csaknem tizede – non-profit területen helyezkedett el. A korábbi kutatásokban is hasonló arányokat találtunk. A válaszadóknak lehetősége volt több területet is választani – pl. aki közalkalmazottként vállalkozást is visz, az mind az állami, mind az üzleti szférát bejelölhette –, de ezt csak néhányan tették.

A Szegedi Tudományegyetem képzési portfóliójának megfelelően **a legtöbben az oktatásban és a humán egészségügyben illetve szociális ellátásban szoktak elhelyezkedni (a pályakezdők kb. 35-41%-a).** Ugyanakkor sokan maradnak szakmai, műszaki, tudományos tevékenységet végző szervezeteknél (ide tartozik pl. az üzleti szakértői tevékenység, a jogi és műszaki tanácsadás, a tudományos kutatás), információval-kommunikációval foglalkozó cégeknél illetve a közigazgatás, kötelező társadalombiztosítás szervezeteinél (10. ábra).

10. ábra: A pályakezdő diplomások munkahelyének ágazata

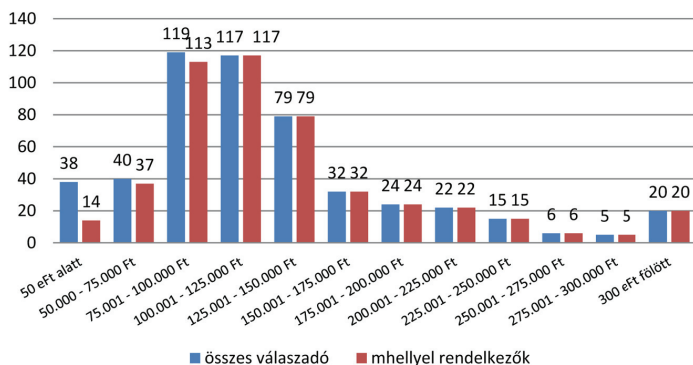

Forrás: 2011-ben készített online felmérés

Nézzük most a pályakezdőként elérhető jövedelmeket! **A nettó havi jövedelemre vonatkozó kérdést** csak azoknak tettük fel, akiknek van, vagy valaha volt már állása a végzés óta, tehát kilépett a munkapiacra¹⁰. Ez a téma meglehetősen kényes, az emberek egy része nem szívesen válaszol a pénzügyi helyzetét firtató kérdésekre. 2011-es telefonos kutatásunkban a válaszadók 13%-a mondta, hogy nem nyilatkozik. Ha csak azokat tekintjük, akik érdemi választ adtak (517 fő), akkor elmondhatjuk, hogy a végzettek nagy része 75 és 125 ezer forint közötti összeget visz haza egy hónapban, 15%-uk pedig nettó 75.000 forint alatt keres (II. ábra). **A végzettek háromnegyednek a jövedelme nem haladja meg a havi nettó 150.000 Ft-ot.**

II. ábra: A végzettek havi nettó jövedelme

A pályakezdők havi nettó jövedelme kategóriák szerint (fő)
N=517, N=484

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

Ha csak azokat vizsgáljuk, akiknek jelenleg van állása, akkor – ahogyan az várható is volt – az alacsonyabb jövedelemkategóriákban csökkent a válaszadók száma. **Az eddigi felmérések szerint a munkahellyel rendelkezőknek jellemzően harmadáról mondható el, hogy nem visz 100.000 Ft-nál többet haza.** A 300.000 Ft feletti jövedelmek adódhatnak torzításból is – a válaszadók magasabb jövedelemről számolnak be, mint amit valójában elérnek –, de abból is, hogy 1-2%-uk külföldön talált állást.

Magasabb kereseteket általában gyógyszerészként, közgazdászként, informatikusként és jogászként lehet realizálni, míg viszonylag rosszul fizetettnek számít a pedagógus szakma, illetve az egészségügyi terület (legalábbis hazánkban). Korábbi kutatásaink szerint a forpofit szektorban elhelyezkedő pályakezdők keresetei magasabbak, mint az állami-önkormányzati szférában elhelyezkedők keresetei, legrosszabbul pedig a nonprofit szektorban lehet keresni. Ezt a mostani felmérések is megerősítették (ld. 6. táblázat).

Ahogy azonban a karrier előre halad, a közszférában elhelyezkedők a stabil előmeneteli rendszer miatt valamennyit ledolgoznak ebből a hátrányból.

6. táblázat: Nettó havi jövedelem az üzleti szférában, a közszférában és a nonprofit szektorban dolgozók esetén (a válaszadók megoszlása)

	max. 150 eFt	150.001-250 eFt	250 eFt felett
Üzleti szféra (N=205)	58%	29%	13%
Állami-önkormányzati szektor (N=242)	85%	13%	2%
Nonprofit szektor (N=44)	91%	9%	0%

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

Ha összevetjük a jelenlegi hallgatók keresetekre vonatkozó várakozásait azzal, amit a végzés után 1-3 évvel a friss diplomások elérnek, azt mondhatjuk, hogy a hallgatók nem szakadnak el a realitásoktól, nincsenek irreálisan magas elképzeléseik. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy elégedettek lennének az elérhető jövedelemmel.

7. táblázat: A nappali tagozatos hallgatók keresetre vonatkozó várakozásai valamint a pályakezdekők tényleges keresetei, a válaszadók megoszlása

	100 eFt alatt	100-150 eFt	151-250 eFt	250 eFt felett
Mennyit keres egy pályakezdekő diplomás? (a nappali tagozatos hallgatók véleménye szerint)	40%	51%	8%	1%
Havi nettó jövedelem a munkahellyel rendelkező 1-3 éve végzettek esetén (2011-ben végzett telefonos kutatás)	34%	41%	19%	6%

Az objektív mutatók mellett a szubjektív elemek is fontosak: hogyan érzik magukat a pályakezdekő értelmiségiek a munkahelyen. Ha megvizsgáljuk, hogy a végzettek hogyan viszonyulnak munkájukhoz, **mennyire elégedettek munkakörülményeikkel**, akkor összességében azt mondhatjuk, hogy szinte minden vizsgált dimenzióval inkább elégedetnek mondhatók, kivéve a fizetést (8. táblázat). A legmagasabbra általában a munka szakmaiságát értékeli, de a munkatársakkal is alapvetően jó kapcsolatokat ápolnak és a munka fizikai körülményeit is kielégítőnek tartják. Ezzel a három területtel a pályakezdekők legalább háromnegyede volt elégedett. A szakmai presztízs és a karrierlehetőségek megítélése már kevésbé jó. A jövedelmek értékelése pedig – a korábbi kutatásokkal egybevágóan – a legalacsonyabb. Az említett dimenziókat már több kutatásban is mértük – bár némileg más módszertannal – az eredmény mindig azonos: az elérhető jövedelem és az előmenetel az a két tényező, ami a pályakezdekőknél okot ad az elégedetlenségre, míg a szakma és a munkahelyi kollégák váltják ki a legnagyobb elégedettséget.

8. táblázat: A végzettek elégedettsége a munka különböző dimenzióival, az elégedettek aránya %-ban

Munka jellemzői	Elégedett vagy nagyon elégedett (%)
munka szakmai része	80
szakmai előmenetel	59
szakmai presztízs	64
jövedelem, juttatások	48
munka személyi körülményei	79
munka tárgyi körülményei	76

Forrás: 2011-ben készített online felmérés

Munkaerő-piaci helyzettel való általános elégedettséget hétfokú skálán értékeltettük a végzettekkel. Az ilyen értékelő skálákon általában megfigyelhető egyfajta középre húzás – azaz sokan választják a skála közepes értékeit és kevésbé jelölik a szélsőségeket – de ebben az esetben nem ez a jellemző. A válaszadóknak általában a harmada inkább elégedetlennek mondható, míg 45-50% inkább elégedett. A helyzetüket közepesnek értékelők aránya az elmúlt években hozzávetőlegesen a válaszadók ötödét tette ki. Korábbi felméréseinkben – mikor a végzés éve nem esett a gazdasági válság időszakára – jóval kevesebb volt a helyzetével kifejezetten elégedetlen válaszadó (arányuk általában 6% körül mozgott szemben a 2010-2011-ben tapasztalt 14-15%-kal¹¹) (9. táblázat). A nagyon elégedettek jellemzően a válaszadók tizedét teszik ki. A munkahellyel rendelkezők általában elégedettebbek helyzetükkel, mint azok, akiknek jelenleg – szándékoltan, vagy kényszerűségből – nincs állása.

9. táblázat: A munkapiaci helyzettel való elégedettség 7 fokú skálán, megoszlás, átlag, szórás

A munkapiaci helyzettel való elégedettség (1 = egyáltalán nem, 7 = teljes mértékben)	1	2	3	4	5	6	7	átlag
2010-es online felmérés (N=733)	14	9	10	18	20	21	9	4,20
2011-es online felmérés (N=1058)	15	11	10	22	21	14	8	3,96

Elhelyezkedés a régióban¹²

Ahogy azt korábban bemutattuk, a Szegedi Tudományegyetemen végzett pályakezdeők több mint fele a régióban talál állást. A munkapiaci helyzet országos tekintetben nem itt a legszerencsésebb, de – ha a munkanélküliségi rátákat tekintjük – vannak rosszabb

11 Az adatok az online felmérésekből származnak. A 2011-es telefonos felmérésben ugyanakkor kevesebb válaszadó mondta magát kifejezetten elégedetlennek, de ebben szerepet játszhat maga az adatfelvétel módja is: amikor személyesen lépünk kapcsolatba a kérdezővel, talán kevésbé adunk hangot elégedetlenségünknek.

12 a 2011-ben készített telefonos felmérés alapján

helyzetű régiók is. Valójában a régiószintű munkapiaci adatok nem igazán informatívak, hiszen elmosódnak a kisebb területi egységek közötti különbségek. Jellemzően a nagyobb városokban és ezek környékén könnyebb álláshoz jutni, míg egyes kistérségekben, a csaknem zárt helyi munkaerőpiacokon jóval nehezebb az elhelyezkedés.

A régióban munkát keresők számára valamivel hosszabb az elhelyezkedés folyamata – valószínűleg a helyi munkaerőpiac telítettsége miatt is –, mint más területeken: itt a végzeteknek csak kétharmada talál munkát max. 3 hónapon belül, és az egy éven túl elhelyezkedők aránya eléri a 9%-ot, míg máshol – főként a fővárosban és környékén található lehetőségek miatt – mindössze 1% keres 12 hónapnál tovább állást.

Az állásszerzés legfontosabb módja itt is – akárcsak máshol az országban – a személyes kapcsolatháló működtetése, a régióban maradóak harmada jutott így munkához. Az online hirdetéseknek itt kisebb szerepe van, bár így is a végzetek valamivel több mint ötöde internetes álláskereséssel került első munkahelyére. A régióbeli elhelyezkedés reményében az állást keresők gyakrabban böngészik a hagyományos, papír alapú hirdetéseket, és az is gyakoribb, hogy gyakornoki helyükről kapnak állásajánlatot: 10-10%-uk helyezkedik el ezek révén.

A régiós munkahelyekre való bejutáshoz a végzeteknek kisebb arányban kellett részt vennie **kiválasztási eljárásokon** (háromnegyedüknek), mint a máshol elhelyezkedőknek. Ez az eljárás az esetek döntő többségében maga az állásinterjú, ami elsősorban magyar nyelven zajlik: a régióban csak minden tizedik válaszadó szembesült azzal, hogy idegen nyelven is kap kérdéseket, míg a máshol elhelyezkedőknél ez jóval gyakrabban (28%-uknál) fordult elő. Más kiválasztási formák nem igazán jellemzőek, a munkaadók nem alkalmaznak bonyolult vagy komplex eljárásokat, pszichológiai tesztek is kevésbé használnak.

A régióban elhelyezkedő végzetek kevésbé tudják hasznosítani megszerzett nyelvismeretüket is: az ország más területein munkát vállalók csaknem harmada használja gyakran angol nyelvtudását és ötöde a németet, míg a Dél-Alföldön munkát találóknak csak ötöde használja gyakran angol, és valamivel több mint tizede a német nyelvet.

Abban nincs különbség a régióban maradó és a máshol elhelyezkedő végzetek között, hogy jelenleg mennyien vannak állásban: kb. 94%-uk. Abban viszont már van, hogy a munkával épp nem rendelkezők mit csinálnak. Míg a régióban csaknem háromnegyedük regisztrált munkanélküli, addig máshol az állás nélküliek csaknem háromnegyede inaktív (feltehetően gyermekvállalás miatt van távol a munkaerőpiactól). A START-kártya kiváltásában nem találtunk különbséget, ez a régióban éppen annyira népszerű, mint máshol: a Dél-Alföldön maradóak 46%-a váltotta ki ezt az elhelyezkedést segítő eszközt, míg máshol a válaszadók 43%-a.

A régióban dolgozók kisebb hányada dolgozik az üzleti szférában (43%-uk), míg többen helyezkednek el a nonprofit szektorban (13%). A közszférában elhelyezkedők aránya a régióban és azon kívül közel megegyező. A Dél-Alföldön maradóak általában kisebb szervezeteknél dolgoznak, csaknem harmadukat találjuk olyan munkahelyeken,

ahol az alkalmazottak száma nem éri el a 20 főt, míg máshol csak ötödük dolgozik ilyen szervezeteknél.

A régióban elérhető jövedelmek alacsonyabbak: itt a válaszadók 86%-ának nettó havi jövedelme nem haladja meg a 150.000 Ft-ot, míg 250.000 Ft felett mindössze 3%-uk keres. Ha a 100.000 Ft-ot tekintjük vízválasztónak: a régióban dolgozók csaknem felének jövedelme nem éri el ezt az összeget, míg a máshol munkát találóknak – főleg a fővárosban és környékén, valamint a külföldön elérhető magasabb keresetek miatt – csak negyede keres ennél kevesebbet. Ebben számtalan tényező játszhat szerepet. A 10. táblázat szerint mind az üzleti szférában, mint a közszférában elhelyezkedők jövedelmeiben különbség van a régióban állást találók hátrányára, bár ez a különbség az állami-önkormányzati szervezeteknél elhelyezkedők esetén kisebb.

10. táblázat: Nettó havi jövedelem az üzleti szférában és a közszférában dolgozók esetén, összehasonlítva a régióban és máshol állást vállalók eredményeit (a válaszadók megoszlása)

		max. 150 eFt	150.001-250 eFt	250 eFt felett
Dél-Alföldi régióban dolgozik	Üzleti szféra (N=112)	74%	20%	6%
	Állami-önkormányzati szektor (N=135)	90%	9%	1%
Nem a Dél-Alföldi régióban dolgozik	Üzleti szféra (N=93)	39%	40%	21%
	Állami-önkormányzati szektor (N=106)	79%	18%	3%

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

Ahogy az az eddigiekből már kiderült, **a Dél-Alföldön maradók munkaerő-piaci helyzete valamivel kedvezőtlenebb**, mint a máshol állást találóké. Ez tükröződik abban is, hogy mennyire elégedettek munkapiaci helyzetükkel (11. táblázat). Csaknem harmaduk elégedetlennek mondta ugyan magát, de így is több mint felük (53%) alapvetően elégedett volt. A máshol elhelyezkedőknél azonban magasabb elégedettségi értékeket kapunk: alig több mint ötödük volt elégedetlen, 57%-uk pedig elégedett.

11. táblázat: A munkapiaci helyzettel való elégedettség 7 fokú skálán (%)

A munkapiaci helyzettel való elégedettség (1 = egyáltalán nem, 7 = teljes mértékben)	1	2	3	4	5	6	7
Dél-Alföldi régióban elhelyezkedők (N=339)	8	9	13	17	29	16	8
Nem a régióban elhelyezkedők (N=262)	5	7	11	20	31	17	9

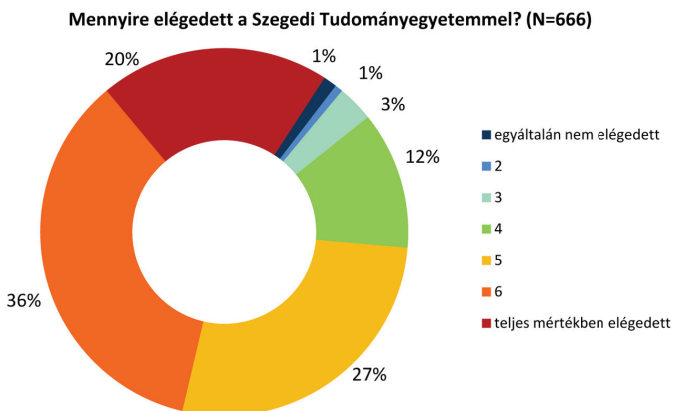
Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

A pályakövetés fontos eleme, hogy az elhelyezkedés és munkaerő-piaci helyzet mellett arról is megkérdezzük volt hallgatóinkat, hogy a munkaerő-piaci tapasztalatok fényében mi a véleményük a Szegedi Tudományegyetemről, az itt kapott ismeretanyagáról, mennyire voltak elégedettek intézményünkkel, és ajánlanák-e azt a továbbtanulni vágyó fiataloknak.

A Szegedi Tudományegyetemmel általánosságban kifejezetten elégedettek a végzettek. 85%-uk mondta magát elégedettnek, közülük 20% teljes mértékben elégedettnek, míg mindössze 5% volt elégedetlen (azaz jelölt a 7 fokú skálán 1-3 értékeket)¹³ (12. ábra). Ezek az eredmények összhangban vannak a korábbi években tapasztalt véleményekkel: az elégedettek aránya évek óta 83-85% között mozog, az elégedetlenek 4-6%-ot tesznek ki, a többiek pedig – a válaszadók kb. tizede – nem nyilvánítanak egyértelmű véleményt.

12. ábra: A nappali tagozaton végzetek elégedettsége a Szegedi Tudományegyetemmel (7 fokú skála, megoszlás)

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

Ezt összevetve a munkaerő-piaci helyzetre vonatkozó eredményekkel, azt találjuk – és ez is egybevág a korábbi tapasztalatokkal – hogy még azok között is, akik **munkapiaci helyzetükkel elégedetlenek, 71% azok aránya, akik az intézménnyel elégedettek, és csak tizedük elégedetlen.** A válaszadók tehát elvonatkoztatnak munkapiaci helyzetüktől, amikor korábbi tanulmányaik helyszínéről mondanak véleményt.

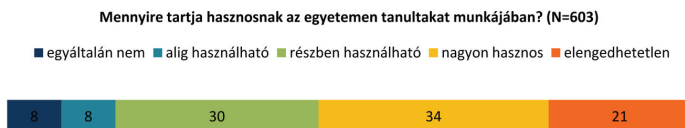
12. táblázat: A munkapiaci helyzettel és az intézménnyel való elégedettség kapcsolata

munkapiaci elégedettség	intézménnyel való elégedettség			
	elégedetlen	közepes	elégedett	összesen
elégedetlen	10	19	71	100
közepesnek ítéli	3	12	85	100
elégedett	3	9	88	100

Forrás: 2011-ben készített telefonos felmérés

A válaszadókat arról is megkérdeztük, **mennyiben tudják hasznosítani az egyetemen tanultakat munkájukban.** A tanultak hasznosíthatóságát 5 fokú skálán mértük. A megkérdezettek több mint fele úgy vélte, az egyetemen szerzett ismeretek kifejezetten hasznosak munkájához – közülük 21% szerint az itt kapott tudás elengedhetetlen a munkavégzéshez. Mindössze 16% gondolta úgy, hogy alig, vagy egyáltalán nem használható a képzés során megszerzett ismeretanyag. (A többi közepes értéket jelölt.)

13. ábra: A tanultak hasznosságának megítélése (5 fokú skála, megoszlás)

Karonként ugyanakkor találunk eltéréseket az elsajátított anyag hasznosságának megítélésében. Ez persze nem csak attól függ, mennyire korszerű a tananyag, hanem attól is, mennyien lesznek pályaelhagyók: vagy azért, mert nem tudnak, vagy, mert nem is akarnak tanult szakmájukban elhelyezkedni. Ezt telefonos felmérésünkben nem vizsgáltuk. A korábbi felmérések adatai szerint a legkisebb a pályaelhagyás az erősen specializált területeken (ahol a tudás konvertálhatósága alacsony) és ahol ráadásul sokat kell (időben és pénzben) befektetni az emberi tőkébe. A 2010-es kutatás adatai szerint a pályaelhagyás nagyobb mértékű volt a bölcsész, a pedagógia és az agrár területeken, míg alacsony pl. a művészeti és az egészségügyhöz kapcsolódó területeken.

Az intézményi elégedettségből következik, hogy pályakezdő végzettjeink döntő többsége (96%) ajánlaná intézményünket másoknak, a nem ajánlók aránya mindössze 3%, míg további 1%-uk nem tudott dönten a kérdésben. **A nem ajánlás miérettjeire is rákérdeztünk.** A nem ajánlók egy része túl nehéznek tartotta a képzést, más részük azért nem ajánlja, mert nem érzi hasznosnak a megszerzett végzettséget, voltak, akik az általuk végzett képzés gyakorlati oldalát hiányolták, néhányan pedig személyes helyzetből fakadó okokat említettek.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.